

UZASADNIENIE

W związku z dyspozycją § 5 ust. 2 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespołonej administracji rządowej (Dz. U. Nr 222, poz. 1754) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, pismem z dnia 27 maja 2014 roku, znak: WOPN-PK.0211.1.2014.BG wystąpił do Ministra Środowiska o dokonanie kontroli zgodności z przepisami powszechnie obowiązującymi, a także zasadami rzetelności zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie w sprawie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010, zwanego dalej zarządzeniem. Minister Środowiska po dokonaniu kontroli stwierdził uchybienia i pismem z dnia 15 lipca 2015 roku, znak: DP-074-118/24442/14/JJ wniósł o zmianę zarządzenia we własnym zakresie.

W wyniku kontroli aktu, Minister Środowiska wskazał, iż w załączniku nr 4 dla przedmiotów ochrony 6510 niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie i 7210 torfowiska nakredowe, wyznaczono cele działań ochronnych polegające na utrzymaniu bogactwa gatunkowego, utrzymaniu nie pogorszonego stanu ochrony poprzez optymalizację poziomu wód przyczyniającą się do opóźnienia procesów sukcesji ekologicznej. Są to cele niemierzalne i nie podlegają weryfikacji. Użycie sformułowań niejednoznacznych, nieprecyzyjnych, typu „bogactwo gatunkowe”, „niepogorszony stan ochrony”, uniemożliwia zidentyfikowanie stanu docelowego lub początkowego, tym samym wpływa na ich niemierzalność. Jest to niezgodne z § 3 pkt 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34 poz. 186, z późn. zm.), który wskazuje, iż zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 obejmuje ustalenie celów działań ochronnych, które mają zostać osiągnięte w okresie, na jaki jest sporządzany plan zadań ochronnych, w sposób umożliwiający weryfikację ich osiągnięcia oraz monitoring. Dane cele powinny zostać sprecyzowane, co najmniej w takim stopniu, aby określały stan docelowy ochrony przedmiotu ochrony lub początkowy, który ma ulec poprawie. Warto nie przesądza, iż stan docelowy ma zostać osiągnięty, a jedynie określa kierunek planowanych działań.

W związku z powyższym zapisy dotyczące celów działań ochronnych ustalonych dla wskazanych przedmiotów ochrony preredagowano w sposób zgodny z dyspozycjami Ministra Środowiska, tj. wyrażenie *utrzymanie bogactwa gatunkowego* zastąpiono *utrzymaniem obecnego właściwego stanu ochrony*. Jednakże pod wpływem uwagi złożonej w ramach konsultacji projektu dokumentu z Zespołem Lokalnej Współpracy, pozostawiono konieczność utrzymania bogactwa gatunkowego, będącego elementem celu (utrzymanie określonego areału łąk we właściwym stanie ochrony).

Minister Środowiska wskazał w zał. 5 (działania ochronne nr 4 i 5) do zarządzenia uchybienie, polegające na ograniczeniu lokalizowania nowej zabudowy kubaturowej do terenów poza miejscami podmokłymi i potencjalnie podtapianymi oraz obszarem występowania gleb pochodzenia organicznego, z ewentualnym przeznaczeniem dalszych terenów do zabudowy w obszarze Natura 2000 i w jego bezpośrednim sąsiedztwie po opracowaniu planu ochrony dla całego obszaru Natura 2000, utrzymaniu dostępu do jeziora w miejscu obecnie zorganizowanym. Minister środowiska stwierdził, iż *nie ma podstaw prawnych do ustanawiania działań ochronnych modyfikujących zagospodarowanie przestrzenne określonych gmin, w tym zobowiązujących do utrzymania obowiązujących postanowień dokumentów planistycznych. Ustawodawca w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 przewidział możliwość ingerencji w planowanie przestrzenne ale wyłącznie poprzez ustanawianie określonych wskazań do zmian w istniejących dokumentach planistycznych i tylko w zakresie dotyczącym eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są one niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000.*

W związku z powyższym usunięto z załącznika 5 treść zanegowanych działań nr 4 i 5, natomiast kwestie dotyczące tych zagadnień (gospodarka przestrzenna, kanalizacja rekreacji) są obecnie regulowane wyłącznie w załączniku nr 6 do zarządzenia dotyczącym wskazań do zmian w dokumentach planistycznych (w obecnym zarządzeniu zmieniającym – załącznik nr 3). Ponieważ kanał na północnym skraju jeziora znajduje się w granicach gminy Myślibórz, podobnie jak strefa brzegowa jeziora zawierająca się w działce nr 517 obr. Ławy gm. Myślibórz, należało umieścić w załączniku 6 odpowiednie wskazania do Studium uwarunkowań i

kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Myślibórz Uchwała Nr LXV/511/2010 Rady Miejskiej w Myśliborzu z dnia 28 czerwca 2010r.

Minister Środowiska zwrócił uwagę, iż w zał. 5 ustanowiono działanie ochronne nr 3 polegające na tym, iż w granicach zlewni jeziora Koziego należy zapewnić odprowadzanie ścieków w sposób eliminujący możliwość przedostawania się biogenów do wód, poprzez odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych i ich regularnego opróżniania z wywozem ścieków do sprawnej oczyszczalni ścieków. *Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) sprawy usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych należą do zadań własnych gminy, która sama decyduje o sposobie i terminie ich realizacji. Zobowiązanie gmin w działaniach ochronnych ustanowionych w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 do wykonywania określonych zadań własnych ogranicza ich ustawowe kompetencje. Ponadto, takie zadania nie znajdują podstawy prawnej w upoważnieniu ustawowym określającym zakres działań ochronnych, ustalony w art. 28 ust. 10 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z powyższym przedstawione działania bezprawnie ingerują w prowadzoną przez gminę gospodarkę ściekową, określając sposób jej wykonywania.*

W związku z powyższym usunięto z załącznika 5 treść zanegowanego działania. Kwestie dotyczące gospodarki ściekowej znajdują się w załączniku 6, których Minister Środowiska nie uznał za uchybienie. W związku z wykreśleniem z załącznika 5 działania ochronnego nr 3 a także 4 i 5, zmieniła się numeracja pozostałych zaplanowanych działań.

Kolejnym uchybieniem stwierdzonym przez Ministra Środowiska Minister Środowiska jest wskazanie obszaru wdrażania działań ochronnych nr 3, 4, 6 w całej zlewni Jeziora Koziego, która wykracza poza granice obszaru Natura 2000, co należy uznać za niewłaściwe. Bowiem obszar wdrażania działań ochronnych nie może wykraczać poza zakres przestrzenny planu zadań ochronnych.

Działania ochronne o nr 3 i 4 zostały już usunięte pod wpływem wskazanych wyżej uwag Ministra Środowiska, natomiast w przypadku działania nr 6 (po dokonanych zmianach – działanie nr 3) ograniczono zasięg wykonywania działania do granic obszaru Natura 2000.

Minister Środowiska wskazał również uchybienie w załączniku nr 6, dotyczące dokonania wpisu o konieczności przeprowadzenia pełnej procedury oceny oddziaływania na środowisko lub w przypadku niespełnienia kryteriów takiej oceny procedurą oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, poprzedzającej przeznaczanie terenów pod zabudowę, w tym infrastrukturę rekreacyjną oraz turystyczną. Wprowadzenie tego typu wskazań prowadziłoby do powtórzenia lub modyfikacji przepisów ustawowych w aktach prawnych, w szczególności do bezprawnej modyfikacji procedury ocen oddziaływania na obszar Natura 2000 oraz oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko.

Mając na uwadze powyższe, z załącznika nr 6 usunięto wszelkie zapisy dotyczące potrzeby przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko

Minister Środowiska zasygnalizował również, iż *nie ma potrzeby wyszczególniania miejsca ogłoszenia aktu, ponieważ wynika ono z art. 13 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.).*

Uwaga została uwzględniona przy sporządzaniu niniejszego zarządzenia zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010.

Ponadto poza wymienionymi wyżej poprawkami wynikającymi z uwag Ministra Środowiska, wprowadzono następujące zmiany:

- 1) doprecyzowano miejsca realizacji działań poprzez dopisanie do numerów działek i obrębów odpowiednich gmin;
- 2) w odniesieniu do działań adresowanych do przedmiotów ochrony położonych w granicach województwa lubuskiego, uzupełniono podmiot odpowiedzialny o Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim;

- 3) dokonano korekty terminu realizacji działań nr 1 i 2 poprzez zmianę treści: *rekomendowany termin wykonania: w ciągu dwóch lat od wejścia w życie niniejszego zarządzenia na: zadanie należy wykonać do końca czwartego roku obowiązywania planu zadań ochronnych i powtórzyć w zależności od potrzeb;*
- 4) w treści działań monitoringowych przewidzianych dla wszystkich typów siedlisk oraz gatunku zamieniono wyrażenie: „*Monitoring siedliska [lub gatunku] wg metodyki GIOŚ.....*” na wyrażenie: „*Monitoring siedliska [lub gatunku] w oparciu o metodykę GIOŚ.....*”. W treści tych działań skorygowano informacje o częstotliwości wykonywania działań monitoringowych. Ponieważ wykonanie monitoringu stanu ochrony siedlisk 6410, Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), 7210 Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*) i 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, będzie stanowić jednocześnie ocenę efektywności zaplanowanych w zarządzeniu działań ochronnych, co znajdzie odzwierciedlenie w zmieniających się wartościach wskaźników parametrów stanu ochrony przedmiotów ochrony, dokonano połączenia monitoringu ww. siedlisk z działaniami polegającymi na ocenie efektów przeprowadzonych zabiegów;
- 5) połączono działania z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk i 1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*;
- 6) w załączniku 6 sprecyzowano położenie terenów z przeznaczeniem na funkcje rekreacyjno-turystyczne w gminie Lubiszyn – wskazano obr. Kozin oraz w gminie Nowogródek Pomorski – wskazano obr. Trzcina.

Zgodnie z art. 28 ust. 9 oraz ust. 3 i 4 ustawy o ochronie przyrody Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie zapewnili udział społeczeństwa w opracowywaniu zmiany planu zadań ochronnych w trybie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą OOŚ.

Informację o przystąpieniu do dokonywania zmiany planu zadań ochronnych podano do publicznej wiadomości, publikując obwieszczenie znak WOPN-PK.6320.18.BG z dnia 12 sierpnia 2015 r. o zamiarze zmiany planów zadań ochronnych, w tym dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010, poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim

- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 14 sierpnia 2015 r. do 17 września 2015 r.

- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w terminie od 18 sierpnia 2015 r. do 8 września 2015 r.

- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń wszystkich jednostek samorządu terytorialnego objętych granicami obszaru Natura 2000 oraz na tablicach ogłoszeń innych podmiotów działających w granicach obszaru Natura 2000

- na tablicy ogłoszeń wszystkich jednostek samorządu terytorialnego objętych granicami obszaru Natura 2000

- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim dla województwa zachodniopomorskiego „Nasz Dziennik” z dnia 17 sierpnia 2015 r.

W wyniku tego etapu procedury zgłoszono 8 uwag i wniosków. Ich zestawienie wraz z informacją w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę oraz w jakim zakresie zostały uwzględnione zawarto w poniższej tabeli.

1.	RZGW Szczecin	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.

	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.
2.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	Zgodnie z art. 28 ust 5 zdanie ostatnie ustawy o ochronie przyrody, plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt. Ustawodawca przyjął, że plan zadań ochronnych sporządza się na czas określony, a przed upływem tego czasu można go zmienić w okolicznościach określonych ustawą. Intencją takiego zapisu była ochrona trwałości ustanowionego planu. W naszej ocenie, przepis ten uniemożliwia dokonanie zmiany planu zadań ochronnych z innych przyczyn, jak również ujęcie w zarządzeniu zmieniającym zmian wynikających z prawnych aktu prawa miejscowego, które mogłyby prowadzić do jego uchylenia. Niedopuszczalne są jednak inne zmiany. W szczególności, w świetle delegacji ustawowej, niedopuszczalne są zmiany, które osłabiłyby ochronę siedlisk przyrodniczych lub gatunków. Znane nam jest odmienne stanowisko GDOŚ, który w ślad za Departamentem Prawnym MS uważa, iż PZO może być zmieniony także z innych powodów, w szczególności może być uchylony przez sąd administracyjny z powodu niezgodności z prawem lub uchylony przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Środowiska w trybie nadzoru, z czego ma wynikać że może być także zmieniony przez RDOS który go wydał. Stanowiska tego nie mogą jednak podzielić. Zacytowane przez nas wyżej przepisy ustawy o ochronie przyrody stanowią <i>lex specialis</i> wobec ogólnych przepisów uprawniających organ właściwy do ustanowienia aktu prawa miejscowego również do uchylenia tego aktu, wprowadzony właśnie w celu ochrony trwałości raz ustanowionego planu przed zmianami pod wpływem rozmaitych nacisków. Oczywiście, plan może być uchylony z powodu sprzeczności z prawem przez sąd lub przez Prezesa Rady Ministrów – jednak, przestanką do jego zmiany nie może być tylko rzekoma sprzeczność z prawem, będąca wyłącznie poglądem Departamentu Prawnego Ministerstwa Środowiska, który nie został zweryfikowany ani przez sąd, ani przez Prezesa Rady Ministrów. Zagrożenia uchyleciem PZO przez Prezesa Rady Ministrów nie można uznać za „potrzebę ochrony gatunków i siedlisk”, przede wszystkim na brak związku z potrzebami ochrony gatunków i siedlisk, zwłaszcza w sytuacjach, w których wątpliwe jest, czy Prezes Rady Ministrów uznałby argumenty prawne Ministra Środowiska i zdecydowałby się na uchylenie aktu. Proponowane zmiany PZO dla rozważanego obszaru Natura 2000 znacznie pogorszą reżim ochrony obszaru i z tego powodu są niezgodne z dyspozycją ustawową, zakazującą zmiany planu zadań ochronnych „na niekorzyść przedmiotów ochrony”.
	Sposób rozpatrzenia	Uwagę przyjęto do wiadomości. Zdaniem tutejszego organu, projektowane obecnie zmiany planu zadań ochronnych, po uwzględnieniu części zgłoszonych w ramach konsultacji roboczych uwag, nie powinny przyczynić się do pogorszenia reżimu ochronnego obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie.
3.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	Utrzymanie bogactwa gatunkowego łąk, a nie tylko ich właściwego stanu ochrony, powinno pozostać elementem celu. Jest to cecha istotna dla osiągnięcia celu z art. 2.2 dyrektywy siedliskowej (zachowanie różnorodności biologicznej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych); możliwa do weryfikacji.
	Sposób rozpatrzenia	Po ponownym przeanalizowaniu celu, pozostawiono konieczność utrzymania bogactwa gatunkowego, będącego elementem celu (utrzymanie określonego areалу łąk we właściwym stanie ochrony).
4.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	W tym obszarze rzeczywiście niezbędne są środki ochronne polegające na ograniczeniach w zagospodarowaniu przestrzennym. Jeżeli z przyczyn legislacyjnych nie jest możliwe wiążące wprowadzenie takich środków w PZO, to wnosimy o wskazanie potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru, w którym będzie można określić „warunki odtworzenia lub utrzymania właściwego stanu przedmiotów ochrony”, odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego.. Niewystarczające jest ujęcie tych środków tylko w załączniku 6 PZO, ponieważ wówczas pozostaną tylko wskazaniem do zmiany istniejących studiów i planów zagospodarowania przestrzennego, ale nie będą miały żadnej mocy, dopóki takie zmiany nie zostaną dokonane. W szczególności, zapisy w załączniku nr 6 nie będą mieć żadnej mocy względem decyzji o warunkach zagospodarowania terenu.
	Sposób rozpatrzenia	Zdaniem tut. organu, zapisy zawarte w planie zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru są wystarczające dla skutecznej ochrony siedlisk i gatunków, dla ochrony których został on powołany. Należy pamiętać, iż cały plan zadań tworzy spójną całość, gdzie każdy z załączników odgrywa ważną rolę w zapewnieniu trwałości właściwego stanu przedmiotów ochrony. Tym samym, dobrze zdiagnozowane i określone zagrożenia, wraz z zaplanowanymi działaniami ochronnymi oraz wskazaniem planistycznymi, stanowią skuteczne narzędzie do zarządzania obszarem gwarantującym zachowanie jego jakości. Pamiętać należy także, iż pojawiające się zagrożenia (m.in. rozwój zabudowy rekreacyjnej nad jeziorami), będą weryfikowane na etapie procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, także stanowiącej jeden z elementów narzędzi służących ochronie obszarów cennych przyrodniczo (ustawa z dnia 3 października

		2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz. U. 2016, poz. 353 z późn. zm.), jak również podlegają przepisom ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a w szczególności art. 33 (Dz. U. 2015, poz. 1651 z późn. zm.).
5.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>W tym obszarze rzeczywiście niezbędne są środki ochronne polegające na zapewnieniu odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych lub kanalizacji, niedopuszczania do stosowania oczyszczalni przydomowych. Jeżeli z przyczyn legislacyjnych nie jest możliwe wiążące wprowadzenie takich środków w PZO, to wnosimy o wskazanie potrzeby sporządzenia planu ochrony dla obszaru, w którym będzie można określić „warunki odtworzenia lub utrzymania właściwego stanu przedmiotów ochrony”, odnoszące się do gospodarki wodno-ściekowej.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Przywrócenie do zał. 5 zapisów dotyczących gospodarki wodno-ściekowej nie jest możliwe, z uwagi na to, iż odnoszą się one do zabudowań znajdujących się poza granicami obszaru. W związku z tym wskazanie sposobu eliminacji zagrożeń zewnętrznych, jakimi jest spływ ścieków bytowych w kierunku jeziora, może nastąpić jedynie poprzez umieszczenie odpowiednich zapisów w zał. 6 do zarządzenia, co zostało dokonane w konsultowanym projekcie zarządzenia.
6.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>Niektóre środki ochronne dla ochrony tego obszaru muszą być zastosowane także poza obszarem. To również jest przesłanką do ustanowienia planu ochrony dla obszaru, w którym będzie można określić odpowiednie warunki (np. dot. nieodmulania kanału Koziego), także adresowane do miejsc i odcinków poza granicami obszaru.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Podejmowanie działań postulowanych w powyższej uwadze nie jest możliwe, gdyż odnosiłyby się one do odcinka kanału Koziego znajdującego się poza granicami obszaru Natura 2000. Zdaniem tut. organu, zapisy zawarte w planie zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru są wystarczające dla skutecznej ochrony siedlisk i gatunków, dla ochrony których został on powołany.
7.	GDOŚ	
	Treść uwagi	Uwaga do obszaru wdrażania działań adresowanych do siedlisk 6410, 6510, 7210, 7230 (zał. 2, pkt. 3): <i>Proszę o doprecyzowanie lokalizacji w sposób umożliwiający identyfikację wymienionych lokalizacji przez każdego spośród adresatów aktu prawnego, np. poprzez wskazanie działek ewidencji gruntów, na których występują płaty wymienionych siedlisk.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Wskazano działki ewidencji gruntów, na których występują płaty wymienionych siedlisk oraz lokalizację Kanału Koziego.
8.	GDOŚ	
	Treść uwagi	Uwaga do treści działania ochronnego z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony, adresowanego do siedliska 7230 oraz gatunku 1903: <i>Sugeruję zmianę formy zapisu, obecnie treść jest niezrozumiała.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Dokonano drobnej korekty zapisu.

W ramach autopoprawki z działań nr 4, 5 i 6 adresowanych do siedlisk przyrodniczych 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk oraz gatunku 1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*, usunięto uzupełnienia dla działań fakultatywnych. Projekty rozporządzeń Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działań objętych programami PROW odpowiadają potrzebom ochrony siedlisk przyrodniczych, będących często przedmiotami ochrony na poszczególnych obszarach, bądź też są zbieżne z tymi potrzebami. Zapis, iż „(...) użytkowanie musi być zgodne z wymogami pakietu (...)” ukierunkowanego na ochronę danego siedliska jasno wskazuje, iż nie mogą być to działania wpływające niekorzystnie na siedliska przyrodnicze.

W toku uzgadniania zapisów projektu zmiany zarządzenia, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w dniu 3 października 2016 r. złożył następujące uwagi:

- 1) Uwaga do zadań nr 1 i 2 : *Proszę o wykreślenie obszaru działania województwa lubuskiego oraz podmiotu odpowiedzialnego za jego wykonanie tj. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim. Należy zauważyć, iż dla siedlisk 6410 i 7230 w zadaniach nr 5 i 7, zapisano obowiązek ich ekstensywnego użytkowania kośnego lub pastwiskowego, co powinno także eliminować problem sukcesji drzew lub krzewów na tych powierzchniach. Natomiast jeżeli istnieje potrzeba usunięcia podrostów drzew i krzewów ze wskazanych powierzchni (pomimo zapewnienia ich użytkowania rolnego), to należy rozszerzyć zakres działania ochronnego w zad. 5 i 7 o przedmiotowy zakres*

Zgodnie z powyższym wskazaniem wykreślono z zadań 1 i 2 obszar działania województwa lubuskiego oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim. Ponieważ zadanie nr 2 dotyczyło wyłącznie płatów siedliska 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk oraz siedliska gatunku 1903 Lipiennik Loesela *Liparis loeselii*, położonych w województwie lubuskim, wykreślono zadanie ze zmienianego załącznika. Wykreślenie działania spowodowało zmianę numeracji pozostałych zadań.

Pozostawiono natomiast zadanie 1, gdzie dla czterech płatów siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*), położonych w województwie zachodniopomorskim, zaplanowano usunięcie nalotu i podrostu drzew oraz krzewów. Realizacja tego zadania jest niezbędna w celu przywrócenia otwartego charakteru terenu, i tym samym umożliwienia ekstensywnego użytkowania łąk, w obrębie których położone są płaty siedliska. Konieczność wykonania zadania wynika z dokumentacji planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010.

Ponadto w obszarze wdrażania uzupełniono zapis, poprzez wprowadzenie łącznej powierzchni płatów siedliska położonych w granicach działek nr nr: 453/3 i 453/4, 468/1, 466, 465, 462, 461 obrębu Ławy gm. Myślibórz.

- 2) Uwaga do zadania nr 3: *Zadanie w swej obecnej treści, ustanawia zakaz co do możliwości wykonywania działań statutowych przez podmiot odpowiedzialny za utrzymanie we właściwym stanie urządzenia wodnego Kanał Kozie. Przyjęcie takiego rozwiązania, może potencjalnie naruszyć zakres planu zadań ochronnych o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody, stanowiąc podstawę do uchylecia zarządzenia na etapie jego kontroli przez Ministra Środowiska. Warto dodać, iż w sytuacji uzasadnionej potrzeby spowolnienia odpływu wód z obszaru, należy rozważyć możliwość zaplanowania działania ochronnego obejmującego np. budowę zastawek lub innych elementów wzmacniających zdolność retencyjną obszaru.*

Jak wynika z art. 28 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, podstawowym celem sporządzania i ustanawiania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 jest utrzymanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których wyznaczono obszar Natura 2000. Aby umożliwić realizację tego celu (wynikającego również z przepisów Dyrektywy Siedliskowej), ustawodawca przewidział możliwość określania w planie zadań ochronnych, rozmaitych działań ochronnych wskazując ich przykłady w art. 28 ust. 10 pkt 4. Użycie w tym punkcie przez ustawodawcę zwrotu „w szczególności” oznacza, że ustawodawca nie wyklucza możliwości planowania działań innych niż te, które zawierają się w pojęciach „ochrona czynna”, „monitoring stanu przedmiotów ochrony”, „monitoring realizacji celów...”, „uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiotach ochrony” i „uzupełnienie stanu wiedzy o uwarunkowaniach ochrony przedmiotów ochrony”.

Podczas tworzenia dokumentacji planu zadań ochronnych zidentyfikowano zagrożenie polegające na odmulaniu zarośniętych rowów melioracji szczegółowej doprowadzające do wysychania niektórych płatów siedliska 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk oraz zagrożenie polegające na obniżeniu się poziomu wód w przypadku odmuleń i konserwacji „Koziego rowu” („Kanału Koziego”), które negatywnie wpływa na siedlisko 3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic *Charetea*, a także powoduje przesychanie płatów siedliska 7210* Torfowiska nakredowe (*Cladietum marisci*, *Caricetum buxbaumii*, *Schoenetum nigricantis*). Ponieważ dla siedlisk 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) oraz 6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) nie zidentyfikowano tego typu zagrożeń, należało wykreślić je z kolumny „Przedmiot ochrony”.

Minister Środowiska analizując treść działania, wskazał jedynie na uchybienie dotyczące wykraczania realizacji działania poza granice obszaru Natura 2000. Jednakże uwzględniając uwagę RDOŚ Gorzów Wlkp., przeformułowano część działania poprzez zastąpienie wyrażenia „zaniechanie odmulania” na „dopuszczanie do naturalnych procesów zarastania i zamulania”.

- 3) Uwaga do zadań nr 9,10 i 12: *W kolumnie „obszar wdrażania” proszę o zastąpienie sformułowania „wszystkie płaty siedliska” na treść: „w granicach obszaru”. Ustanowienie obowiązku badań wszystkich płatów siedlisk, po pierwsze nie znajduje uzasadnienia w metodyce GIOŚ, a po drugie generuje nieuzasadnione koszty monitoringu.*

Na podstawie ww. uwagi dokonano zmiany zapisu w kolumnie „obszar wdrażania”.

Po zakończeniu etapu opracowywania projektu zmiany zarządzenia w sprawie PZO, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Szczecinie, wykonując dyspozycję określoną przepisem art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 39 ustawy OOS, obwieszczeniem z dnia 23 lutego 2017 r., znak: WOPN-ON.6320.4.2016.RCh/ WOPN-ON.6320.5.2016.RCh/ WOPN-ON.6320.10.2016.RCh, podał do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do konsultacji społecznych sporządzonego projektu zarządzenia zmieniającego plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010, zgodnie z czynnościami określonymi w art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy OOS. Treść obwieszczenia została podana do publicznej wiadomości poprzez:

- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie,
- udostępnienie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim,
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie w terminie od 23 lutego 2017 r. do 23 marca 2017 r.,
- ogłoszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w terminie od 27 lutego 2017 r. do 20 marca 2017 r.,
- ogłoszenie w prasie o zasięgu wojewódzkim – KURIER SZCZECIŃSKI, opublikowane w dniu 21 marca 2017 r.,
- rozesłanie pocztą tradycyjną oraz elektroniczną do wszystkich urzędów gmin i starostw, a także do innych podmiotów związanych z przedmiotowym obszarem Natura 2000.

Na etapie procedury konsultacji społecznych, wpłynęły uwagi Klubu Przyrodników, natomiast o braku uwag do projektu dokumentu poinformowali:

- 1) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;
- 2) Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze;
- 3) Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie;
- 4) Nadleśnictwo Różańsko;
- 5) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie;
- 6) Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Szczecinie.

Szczegółowe informacje o sposobie rozpatrzenia wszystkich uwag znajdują się w tabeli poniżej:

1.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>Ponownie zwracam uwagę, że dla skutecznej ochrony dla tego obszaru Natura 2000 konieczne jest:</i> <i>a) Wyraźne wprowadzenie niezbędnych ograniczeń w zagospodarowaniu przestrzennym, obejmujących także zlewnię obszaru poza jego granicami, wykluczające lokalizowanie zabudowy na terenach podmokłych i potencjalnie podmokłych, w tym na glebach organicznych. Ograniczenia takie powinny się przy tym stosować niezwłocznie także do decyzji o warunkach zabudowy i</i>

		zagospodarowania terenu, tj. nie mogą być tylko postulatem przyszłej zmiany studium lub planów zagospodarowania przestrzennego. b) Określenie warunków gospodarki wodno-ściekowej gmin, obejmujące także teren poza granicami obszaru, eliminujące możliwość przedostawania się biogenów do wód obszaru. c) Ograniczenie odpływu wody Kanalem Kozim poprzez naturalne procesy jego zamulania i zarastania, także na odcinku poniżej granic obszaru. Są to przesłanki do wskazania potrzeby opracowania planu ochrony dla obszaru. Wymienione wyżej regulacje nie mogą bowiem, wg stanowiska RDOŚ, być wprowadzone w planie zadań ochronnych ze względu na brak odpowiedniej podstawy prawnej w art. 28 ustawy o ochronie przyrody. Natomiast w planie ochrony obszaru mogłyby być wprowadzone na podstawie delegacji z art. 29 ust. 8 pkt 3 tej ustawy, jako warunki zachowania integralności obszaru Natura 2000 odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego, gospodarki wodno-ściekowej i gospodarowania wodami. Wnosimy więc o wskazanie, na podstawie art. 28 ust. 10 pkt 6 ustawy, potrzeby sporządzenia, w ciągu 3 lat, planu ochrony dla obszaru.
	Sposób rozpatrzenia	Uwagi nie uwzględniono. Zdaniem RDOŚ zapisy zawarte w planie zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru są wystarczające dla skutecznej ochrony siedlisk i gatunku, dla ochrony których został on powołany. Należy pamiętać, iż cały plan zadań tworzy spójną całość, gdzie każdy z załączników odgrywa ważną rolę w zapewnieniu trwałości właściwego stanu przedmiotów ochrony. Tym samym, dobrze zdiagnozowane i określone zagrożenia, wraz z zaplanowanymi działaniami ochronnymi oraz wskazaniami planistycznymi, stanowią skuteczne narzędzie do zarządzania obszarem gwarantującym zachowanie jego jakości. Pamiętać należy także, iż pojawiające się zagrożenia, będą weryfikowane na etapie procedury oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, także stanowiącej jeden z elementów narzędzi służących ochronie obszarów cennych przyrodniczo (ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz. U. 2016, poz. 353 z późn. zm.), jak również podlegają przepisom ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, a w szczególności art. 33 (Dz. U. 2016, poz. 2134 z późn. zm.). Wobec powyższego, nie zachodzi potrzeba ustanowienia planu ochrony dla obszaru Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010.
2.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	Wnoszę o niedokonywanie zmiany polegającej na usunięciu „uzupełnień” opisu działań fakultatywnych dla łąkowych siedlisk przyrodniczych. Z zasad techniki legislacyjnej wynika, że RDOŚ powinien samodzielnie określić w PZO normy określające optymalny sposób zagospodarowania siedlisk, a nie może delegować określenia tych norm na inny podmiot, w tym przypadku na ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Byłoby to bowiem niedozwolone delegowanie delegacji ustawowej. RDOŚ nie może opierać się w szczególności na projektach rozporządzeń Ministra Rolnictwa, uznając że rozporządzenia te proponują schematy rolnośrodowiskowe zbieżne z potrzebami ochrony siedlisk. Ponadto, PZO ustanawiany jest na okres dłuższy, niż schematy rolnośrodowiskowe. Nie ma obecnie żadnych podstaw by zakładać, że elementem PROW po 2021 będą pakiety ukierunkowane na ochronę odpowiednich siedlisk, że wymogi takich pakietów będą także wówczas zbieżne z wszystkimi potrzebami ochrony tych siedlisk w tym konkretnym obszarze Natura 2000. RDOŚ nie może więc formułować działania ochronnego jako „użytkowanie zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego (lub jego odpowiednika), lecz obowiązany jest ściśle określić te wymagania w treści PZO. Generalnie w skali Polski konieczne jest formułowanie w PZO konkretnych wymogów dotyczących ochrony siedlisk przyrodniczych w poszczególnych obszarach Natura 2000, m.in. właśnie po to, by zachęcić w przyszłości Ministra Rolnictwa do ujęcia także w przyszłym PROW pakietów zbieżnych z potrzebami ochrony odpowiednich siedlisk, jako narzędzia niezbędnego do realizacji planów zadań ochronnych.
	Sposób rozpatrzenia	Uwagi nie uwzględniono. Realizacja programów rolnośrodowiskowych, stanowi wyłącznie jeden z instrumentów wspomagających ochronę przyrody na obszarach Natura 2000. Zapis działania fakultatywnego zaproponowany w projekcie zmiany zarządzenia mówiący o konieczności „użytkowania zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego (lub jego odpowiednika w nowym programie wsparcia finansowego) ukierunkowanego na ochronę (...)” wynika z faktu, iż zalecanie większych niż określone w programach rolnośrodowiskowych wymagań, może spowodować zaniechanie działalności rolniczej w ogóle jak również ograniczyć lub uniemożliwić pozyskanie środków pochodzących z funduszy unijnych. Dopuszczenie możliwości użytkowania zgodnie z wymogami odpowiedniego pakietu rolnośrodowiskowego zapewni ekstensywne użytkowanie siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunku umożliwiając jednocześnie otrzymanie środków finansowych należnych z tytułu traconych korzyści. W aktualnym stanie znany jest ostateczny kształt Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w związku z czym nie ma podstaw do uznania, iż

		zaproponowane pakiety nie zabezpieczą utrzymania czy przywrócenia właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony. PROW 2014-2020 zabezpieczy realizację działań ochronnych przez podmioty prywatne do roku 2020. Natomiast skuteczność realizowanych działań ochronnych oraz ewentualna decyzja o konieczności modyfikacji tych działań może zostać podjęta w toku realizacji 10 letniego PZO na podstawie wyników monitoringu.
3.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>Ochrona siedlisk przyrodniczych 6410 i 7230 w tym obszarze wymaga ich koszenia, podczas gdy wypas byłby dla tych siedlisk szkodliwy. Wnosimy o wykreślenie użytkowania pastwiskowego z zakresu działań obligatoryjnych dla tych siedlisk.</i> <i>Zwracamy tu uwagę, że celem określania w PZO działań obligatoryjnych jest stworzenie normy, która będzie gwarantowała zachowanie przedmiotów ochrony Natura 2000, a której przestrzeganie będzie kontrolowane i egzekwowane m. in. W ramach wymogów wzajemnej zgodności. Norma ta w przypadku konkretnych typów siedlisk w konkretnym obszarze może i powinna (jeśli oczywiście jest to uzasadnione merytorycznie potrzebami zachowania konkretnego typu siedliska) być węższa niż „Ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych”.</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagi nie uwzględniono. Celem wskazania w planie zadań ochronnych działań obligatoryjnych jest utrzymanie siedlisk przyrodniczych lub siedliska gatunku stanowiących przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 w obecnym stanie zachowania i zapobiegnięcie pogorszeniu tego stanu poprzez prowadzenie ekstensywnego użytkowania. Przez zachowanie siedliska przyrodniczego rozumie się takie działania, które nie prowadzą do całkowitego zniszczenia siedliska (np. przez zatoranie). Przez ekstensywne użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe trwałych użytków zielonych rozumie się taką gospodarkę rolną, która nie prowadzi do zmiany składu gatunkowego roślin wynikającego ze stosowania podsiewania, wałowania, zmiany poziomu nawożenia czy stosunków wodnych. Działanie to zapewnia, że na trwałych użytkach zielonych okrywa roślinna jest koszona i usuwana lub są na nich wypasane zwierzęta w okresie wegetacyjnym roślin. Zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Prawnego Ministerstwa Środowiska wyrażonego w piśmie znak: DZP-WP024.1.2015.ŁR z dnia 13.02.2015 r.: <i>„(...) Ponieważ wykonywanie działań obligatoryjnych podlega kontroli wymogów wzajemnej zgodności prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, wyklucza to niestety możliwość ograniczenia sposobu gospodarowania do jednego typu np. tylko do koszenia. Zdaniem ARiMR, nałożenie na rolnika ograniczenia tylko do jednego sposobu użytkowania, np. tylko koszenie, może spowodować sytuację w której gospodarujący na tym terenie nie wykona obowiązku nałożonego na niego aktem prawa miejscowego jakim jest plan zadań ochronnych zostanie ukarany przez organ kontroli na miejscu.”</i>
4.	Klub Przyrodników	
	Treść uwagi	<i>Wnoszę, by nie zmieniać zakresu monitoringu obejmującego wszystkie płaty siedlisk. Monitoring siedlisk w obszarze Natura 2000 ma inne cele, niż monitoring krajowych zasobów siedlisk realizowany przez GIOŚ w ramach Państwowego Monitoringu Przyrodniczego. O ile monitoring krajowy służy tylko do oszacowania stanu ochrony krajowych zasobów siedliska, do czego potrzebna jest tylko próbka płatów siedlisk z poszczególnych obszarów, to monitoring w obszarze Natura 2000 ma na celu zapewnienie szybkiego sygnału ostrzegawczego, gdyby stan siedlisk pogarszał się. Do tego celu potrzebna jest większa liczba stanowisk monitorowanych, niż wynikałoby to z samej metodyki monitoringu krajowego GIOŚ. W rozważanym obszarze właściwym rozwiązaniem jest monitoring wszystkich stanowisk.</i> <i>Słusznie zapisano, że monitoring w obszarze ma być realizowany „w oparciu o metodykę GIOŚ”, a nie „według metodyki GIOŚ”. Monitoring w obszarze może opierać się na wytycznych metodyki GIOŚ co do sposobu wyznaczania powierzchni oraz sposobu monitorowania i klasyfikowania wskaźników i parametrów, jednak w niektórych aspektach musi stosować rozwiązania bardziej zaawansowane niż metodyka GIOŚ (np. większa liczba powierzchni, ciągła rejestracja, a nie tylko wyrzykowe szacowanie uwodnienia siedlisk torfowiskowych, trwałe oznakowanie miejsc wykonywania zdjęć fitosocjologicznych).</i>
	Sposób rozpatrzenia	Uwagi nie uwzględniono. Dokonano modyfikacji w zakresie obszaru wdrażania, poprzez dodanie wyrażenia „wybrane płaty siedlisk”, natomiast w przypadku siedliska 3140, wpisano „Jezioro Kozie” (jedyne płaty siedliska w obszarze). Wprowadzenie takiego zapisu umożliwiającym nadzór nad obszarem Natura 2000 Jezioro Kozie PLH320010 wybór ilości płatów siedlisk poddanych monitoringowi w zależności od potrzeb. Nie oznacza to jednak, że nie będzie możliwości wykonania monitoringu we wszystkich płatach.
5.	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska	

	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.
6.	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.
7.	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinie	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.
8.	Nadleśnictwo Różańsko	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.
9.	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.
10.	Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Szczecinie	
	Treść uwagi	Informacja o braku uwag.
	Sposób rozpatrzenia	Nie dotyczy.

Projekt zarządzenia został uzgodniony, w trybie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie przez Wojewodę Lubuskiego pismem z dnia 13 czerwca 2017 r., znak: GN-III.710.22.2017.AMie oraz przez Wojewodę Zachodniopomorskiego pismem z dnia 07 czerwca 2017 r. znak: P-1.0522.43.2017.KD.

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
w Szczecinie

Radosław Grzegorzczuk

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Gorzowie Wielkopolskim
Jan Rydzanicz